



γάλη πιθανότητα να έχει ως αποτέλεσμα, βλάβη στην υγεία του παιδιού, την επιβίωση, την ανάπτυξη ή την αξιοπρέπεια του. (W.H.O., 2006). Συγκεκριμένα περιλαμβάνει κλωτσιές, μπουνιές, ξύλο, τράνταγμα του παιδιού ή του βρέφους, εγκαυμάτα προκαλούμενα από τσιγάρο και καυτό σίδερο, ρίξιμο αντικειμένων, δάγκωμα, έως και πιο ακραίες μορφές όπως πρόκληση ασφυξίας ή άλλες μορφές που μπορούν να οδηγήσουν στο θάνατο. (Πρεκατέ και Γιωτάκος, 2005).

Η συνασθηματική και ψυχολογική κακοποίηση περιλαμβάνει, τόσο απομονωμένα περιστατικά, όσο και ένα σταθερό μοτίβο ανικανότητας από την πλευρά του γονέα ή του φροντιστή να παράσχει ένα κατάλληλο και υποστηρικτικό περιβάλλον για την ανάπτυξη του. Οι πράξεις αυτής της κατηγορίας περιλαμβάνουν, τον περιορισμό της κίνησης του παιδιού, συμπεριφορές ταπείνωσης, κατηγοριών, απειλών τρόμου, διάκρισης ή εξευτελισμού και άλλες μη φυσικές μορφές απόρριψης ή εχθρικής μεταχείρισης. (W.H.O., 2006).

Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών, χαρακτηρίζεται από σωματική, λεκτική και οπτική βία και περιλαμβάνει σεξουαλικά αγγίγματα, διείσδυση, έκθεση των παιδιών σε πορνογραφικές ταινίες ή φωτογραφίες. (Cupit – Swenson & Ezzell, 2000).

Η παραμέληση χαρακτηρίζεται ως η χρόνια αποτυχία των γονέων να προσφέρουν και να προστατέψουν το παιδί τους από φυσικό κίνδυνο. (Αγάθωνος – Γεωργοπούλου, 1991). Ο γονέας ή ο φροντιστής αδυνατεί να παράσχει ένα κατάλληλο και υποστηρικτικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και ευημερία του παιδιού, όπου ο γονέας είναι σε θέση να κάνει κάτι τέτοιο, σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω τομείς:

- ▶ στην υγεία
- ▶ στην εκπαίδευση
- ▶ στη συνασθηματική ανάπτυξη
- ▶ στη διατροφή
- ▶ σε ένα ασφαλές καταφύγιο και συνθήκες διαβίωσης.

Οι γονείς των παραμελημένων παιδιών δεν είναι αναγκαστικά φτωχοί, μπορεί επίσης να είναι εύποροι. (W.H.O., 2006).

## Η ανίχνευση

Η ανίχνευση της παιδικής κακοποίησης είναι μια διαδικασία δύσκολη, αλλά ιδιαίτερα σημαντική για την υγεία του παιδιού και την βελτίωση της ζωής του. Η ανίχνευση αφορά πολλές κατηγορίες επαγγελματιών της πρώτης γραμμής, επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας, αστυνομικούς, ειδικούς ψυχικής υγείας και νομικούς. Σημαντικά εργαλεία που βοηθούν στην ανίχνευση είναι η παρατήρηση της εξωτερικής εμφάνισης του παιδιού, των μορφών συμπεριφοράς (π.χ. απομόνωση, υπερβολική ντροπαλότητα), των συνασθημάτων του παιδιού (π.χ. υπερβολικός θυμός ή θλίψη), αλλά και οι ανοιχτές ερωτήσεις που ενισχύουν τον διάλογο και την επικοινωνία ώστε να αποφεύγονται οι μονολογικές απαντήσεις. Ωστόσο απαραίτητη είναι η εμπιστοσύνη και η μη κριτική στάση που χρειάζεται να δείξουμε στο παιδί, ώστε να μπορέσει να εκμυστηρευτεί την κακοποίησή του για την οποία πολλές φορές νιώθει ενοχές και τύψεις.

Τα σωματικά κακοποιημένα παιδιά παρουσιάζουν μώλωπες, εγκαυμάτα, κακώσεις, εσωτερικά τραύμα-

τα, τάσεις φυγής, απομόνωση και μακροπρόθεσμα περιορισμένη σωματική και νοητική ανάπτυξη. (Πρεκατέ & Γιωτάκος, 2005). Τα συνασθηματικά κακοποιημένα παιδιά είναι πολύ δύσκολα να γίνουν αντιληπτά από τους επαγγελματίες καθώς δεν υπάρχουν σωματικές ενδείξεις. Ωστόσο όλα τα είδη κακοποίησης συνήθως εμφανίζονται μαζί με συνασθηματική κακοποίηση. Τα παιδιά που έχουν υποστεί συνασθηματική κακοποίηση παρουσιάζουν ανασφάλεια, απόσυρση, χαμηλή αυτοεκτίμηση και στοιχεία νεύρωσης, ενώ γενικότερα πιστεύουν ότι κατά κάποιο τρόπο είναι «ελαττωματικά».

(Πρεκατέ και Γιωτάκος, 2005. Καρφές, Τριανταφύλλου & Γιωτάκος, 2006). Τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά, παρουσιάζουν προβλήματα νευρικής ύπνου, διατροφής, επιθετική συμπεριφορά, σχολική αποτυχία, συνασθημάτα ντροπής και αυτοενοχοποίησης, διαφόρων μορφών φοβίες και τάση για παραβατικότητα. (Ainscough & Kay, 2000).

Ωστόσο το μεγαλύτερο πρόβλημα ανίχνευσης της παιδικής κακοποίησης έγκειται στο ότι τα παιδιά αποτελούν την πιο ευάλωτη κοινωνική ομάδα του πληθυσμού και είναι ανήμπορα να αντιδράσουν στις κοινωνικές ανισότητες και να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους (Καλλιδικάκη, 2006), ενώ δεν είναι σε θέση να προσφύγουν στις υπηρεσίες παιδικής προστασίας και στα αστυνομικά τμήματα. (Hosin, 2007).

## Επίμετρο

Η κακοποίηση του παιδιού δεν είναι ένα απλό πρόβλημα με εύκολες λύσεις. Ωστόσο η πρόληψη του φαινομένου και η αντιμετώπιση του δεν φαντάζει πλέον άπαστο όνειρο. Συνεπώς απαιτείται η ανάπτυξη μηχανισμών για τη διακριτική μεταχείριση των παιδιών θυμάτων βίας, όπως ειδικές μέθοδοι λήψης μαρτυρικών καταθέσεων, έρευνας, υποστηρικτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες κατά τις νομικές διαδικασίες, γραμμές άμεσης βοήθειας κατά την ώρα της κρίσης, συμβουλευτική και έγκαιρο εντοπισμό παιδιών σε κίνδυνο.

Η λήψη νομοθετικών μέτρων και η εισαγωγή μηχανισμών για τη βιοψυχοκοινωνική στήριξη των θυμάτων και των οικογενειών τους, αλλά και η συνεχής εκπαίδευση και υποστήριξη των επαγγελματιών, αποτελούν ουσιαστικές προτάσεις για την ολιστική αντιμετώπιση του κοινωνικού φαινομένου. ]

**Βιβλιογραφία, Ελληνική:** Αγάθωνος – Γεωργοπούλου, Ε. (1991). *Κακοποίηση, παραμέληση παιδιών. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*, Αθήνα: Γρηγόρη Καλλιδικάκη, Θ. (2006). *Δικαίωμα ταυτότητας παιδιών σε αναδοχή και υιοθεσία*. Στο: Μ. Λουμάκου & Α. Μπεζέ (επιμ.), *Το παιδί και τα δικαιώματά του* (σελ. 161 – 175). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Καρφές, Α., Τριανταφύλλου, Θ. & Γιωτάκος, Ο. (2006). *Πρακτικός Οδηγός για Ειδικές Καταστάσεις*. Στο: Ο. Γιωτάκος & Θ. Τριανταφύλλου (επιμ.), *Ψυχολογική Στήριξη από το Τηλέφωνο* (σελ. 175 – 244). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Πρεκατέ, Β. & Γιωτάκος, Ο. (2005). *Οδηγός Εκπαιδευτικών και Γονέων για την Ανίχνευση της Παιδικής Κακοποίησης*. Αθήνα: ΒΗΤΑ Medical Arts. Σταυριανάκη, Μ., Κυριακοπούλου, Α., Ρίγκα, Α. & Νικολαΐδης, Γ. (2008). *Μεθοδολογία Delphi: Μια ποιοτική προσέγγιση του φαινομένου της βίας κατά ανηλίκων. Κοινωνική Εργασία*, 89, 7-28. **Ξενογλώσση:** Ainscough, C. & Kay, T. (2000). *Surviving Childhood Sexual Abuse: Practical Self – Help for Adults Who Were Sexually Abused as Children*. USA: Fisher Books. Cupit – Swenson, C. & Ezzell, C.E. (2000). *Child Abuse, Encyclopedia of Stress*, 1, 438 – 442. Hosin, A.A. (2007). *Responses to traumatized children*. Palgrave Macmillan, Basingstoke. World Health Organization, (1999). *Report of the Consultation on Child Abuse Prevention*. Geneva: W.H.O. World Health Organization, (2001). *Prevention of Child Abuse and Neglect: Making the Links between Human Rights and Public Health*. Geneva: W.H.O. World Health Organization, (2006). *Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence*, Geneva: W.H.O.

